

Geabsorbeerde dosis

Nut

Fysische grootheid

Onvoldoende informatie m.b.t.

- Biologische gevolgen
- (en dus) het risico

13-10-2021

7

7

Equivalente dosis

Gedefinieerd in een orgaan/weefsel (orgaandosis)

- Afhankelijk van
 - Orgaandosis
 - Stralingsweefactor
 - (soms) Energie

Soort straling	W_R
Alfa	20
Bèta	1
Gamma	1
Röntgen	1
Protonen	5
Neutronen	5-20

13-10-2021

8

8

Equivalente dosis

Dus:

$$H_T = w_R \cdot D_T$$

Totale equivalente dosis is sommatie

w_R = dimensieloos

Eenheid H_T = Sievert (J/kg)

Sievert (J/kg) \neq Gray (J/kg)

13-10-2021

9

9

Effectieve dosis

Dosis voor het lichaam (risico)

- Afhankelijk van:
 - Equivalente dosis
 - Weefselweegfactoren
 - Som gehele lichaam: $W_T = 1$

13-10-2021

10

10

Effectieve dosis

Tissue weighting factors (ICRP 103)

ICRP 103:

- Weefselweegfactoren

– Beenmerg, dikke darm, long, maag, borsten, rest	0,12
– Gonaden	0,08
– Blaas, slokdarm, lever, schildklier	0,04
– Biotoppervlak, hersens, speekselklier, huid	0,01
- Rest:
 - Bijnier, galblaas, hart, nier, lymfeknopen, spier (= 28 kg), mondslimvies, alveesklier, prostaat, milt, zwezerik, baarmoeder. Gemiddelde dosis nemen en wegen met 0,12

Extract ICRP 103: [http://www.icrp.org/docs/ICRP_Publication_103-Annals_of_the_ICRP_37\(2-4\)-Free_extract.pdf](http://www.icrp.org/docs/ICRP_Publication_103-Annals_of_the_ICRP_37(2-4)-Free_extract.pdf)

13-10-2021

11

11

Effectieve dosis

Definitie

- Gedefinieerd voor het hele lichaam
 Samengestelde grootheid rekening houdend met:
- Effectiviteit van straling (W_R)
 - Stralingsgevoeligheid orgaan (W_T)

13-10-2021

12

12

Effectieve dosis

Definitie

1: Geabsorbeerde dosis (D in Gy)

2: Equivalente dosis (H in Sv)

3: Effectieve dosis (E in Sv)

13-10-2021

13

13

Voorbeelden

Thorax

Bij een X-thoraxopname ontvangen de longen, borsten en schildklier allen een geabsorbeerde dosis van 1 mGy.

N.B. Hoeveel bedraagt de W_a van röntgenstraling?

- Bereken de effectieve dosis E.

Long, borst	$W_T = 0,12$
Schildklier	$W_T = 0,04$

13-10-2021

14

14

Voorbeelden

Thorax

Bij een X-thoraxopname ontvangen de longen, borsten en schildklier allen een geabsorbeerde dosis van 1 mGy.

N.B. Hoeveel bedraagt de W_a van röntgenstraling?

- Bereken de effectieve dosis E.

Long, borst	$W_T = 0,12$
Schildklier	$W_T = 0,04$

$$E = (0,12 \cdot 1 + 0,12 \cdot 1 + 0,04 \cdot 1) \cdot 1 = 0,28 \text{ mSv}$$

13-10-2021

15

15

Voorbeelden

Thorax

De maag ontvangt ten gevolge van α-straling een orgaandosis van 2 mGy.

Wat is de effectieve dosis E?

α-straling $W_R = 20$
 Maag $W_T = 0,12$

$H_T = W_R \cdot D_T = 20 \cdot 2 \text{ mGy} = 40 \text{ mSv} \quad (H)$

$E = w_T \cdot H = 0,12 \cdot 40 = 4,8 \text{ mSv} \quad (E)$

13-10-2021

16

16

Voorbeelden

Dosisberekening: correct taalgebruik

Wat wordt bedoeld met een "dosis van 2 Sv" op de schildklier?

Een geabsorbeerde dosis D van 2 Gy op de schildklier ?

immers de eenheid van dosis (D) is de gray

Dan is de effectieve dosis E

$E = D \times 1(W_R) \times 0,04 (W_T) = 2 \times 0,04 = 0,08 \text{ Sv}$

Een equivalente dosis H van 2 Sv op de schildklier ?

Dan is de effectieve dosis E

$E = H \times 0,04 (W_T) = 2 \times 0,04 = 0,08 \text{ Sv}$

Een effectieve dosis E van 2 Sv (volledig) t.g.v. bestraling van de schildklier ?

Dan was de equivalente (H) schildklierdosis

$H = E / W_T = 2 / 0,04 = 50 \text{ Sv}$

13-10-2021

17

17

Inwendige besmetting

Effectieve volgdosis (E₅₀)

- Volgdosis, gecorrigeerd voor:
 - Stralingsweefactor, W_R
 - Weefselweefactor, W_T
- Optelsom (sommatie) van alle (afzonderlijke) equivalente orgaandoses (H₅₀) vermenigvuldigd met de weefselweefactor $\sum(H_T \cdot W_T)$
- Eenheid: sievert (Sv)

18

18

Inwendige besmetting

Effectieve volg dosis (E_{50})

Bepalende factoren voor berekening:

- Activiteit (Bq)
- Distributie/verdeling
- Verblijftijd per orgaan (bronorgaan)
- Soort straling
- Stralingsenergie

Complexe berekening! → Eenvoudiger is gebruik maken van dosisconversiecoëfficiënt (e_{50})

19

19

Inwendige besmetting

(Effectieve) dosisconversiecoëfficiënt

Zonder kennis van model kan eenvoudig een effectieve volg dosis bepaald worden. Wat moet je weten?

- Wat (welk nuclide)
 - Welke (fysische vorm/chemische verbinding)
 - Hoe (ingestie, inhalatie)
- } e_{50} (Sv/Bq)
- Hoeveel (activiteit A_{in})

$$\rightarrow E_{50} = e_{50} \cdot A_{in}$$

20

20

Inwendige besmetting

(Effectieve) dosisconversiecoëfficiënt

Zonder kennis van model kan eenvoudig een effectieve volg dosis bepaald worden. Wat moet je weten?

nuclide	$e(50)_{in}$ (Sv/Bq)	$T_{1/2}$
3H (H_2O)	$1,8 \times 10^{-11}$	12,3 j
^{14}C (CO_2)	$6,5 \times 10^{-12}$	5730 j
^{22}Na	$2,0 \times 10^{-9}$	2,6 j
^{32}P	$2,9 \times 10^{-9}$	14,3 d
^{35}S	$1,2 \times 10^{-10}$	87,5 d
^{45}Ca	$2,3 \times 10^{-9}$	163 d
^{99m}Tc	$2,9 \times 10^{-11}$	6,0 h
^{125}I	$7,3 \times 10^{-9}$	60 d
^{131}I	$1,1 \times 10^{-8}$	8,0 d
^{226}Ra	$1,2 \times 10^{-5}$	1600 j
nat. Th	$6,2 \times 10^{-5}$	$1,4 \times 10^{10}$ j
nat. U	$5,7 \times 10^{-5}$	$4,5 \times 10^9$ j

21

21
